

---

## Verslag Stuurgroep Holwerd aan Zee 19 juni 2020

### Aanwezig:

- Klaas Fokkinga, gedeputeerde provincie Fryslân (voorzitter)
- ██████████, Stichting Holwerd aan Zee
- Jelle Boerema, Gemeente Noardeast-Fryslân (wethouder)
- ██████████, Wetterkip Fryslân (DB)
- ██████████, Vogelbescherming Nederland (directeur)
- ██████████, onafhankelijk projectleider Holwerd aan Zee
- ██████████, Provincie (projectondersteuner en notulist)

---

### 1. Opening/ vaststellen van de agenda

*Gedeputeerde Fokkinga* heet eenieder hartelijk welkom op deze vrijdagochtend en merkt op dat er niemand van RWS aanwezig is bij dit overleg. Er zijn geen opmerkingen of toevoegingen voor de agenda. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

### 2. Vaststellen concept verslag d.d. 6 november 2019

#### Besluit:

- *Het verslag wordt vastgesteld.*

### 3. Vaststellen concept verslag Conference Call over de grondaankoop 18 maart 2020

██████████ wil nog wel even iets kwijt over de commotie rond de grondaankoop en dan met name dat niemand eerst wist wie de verkopende ██████████ was. In het verslag wordt in de annotatie de verkopende ██████████ genoemd als "██████████". Het blijkt nog steeds dat de naam niet is gedeeld in de Stuurgroep. De heer Fokkinga heeft dit besproken met de toenmalig voorzitter van de Stuurgroep en die gaf aan wel op de hoogte te zijn geweest. Kennelijk is dit niet meer gedeeld met de Stuurgroep.

#### Besluit:

- *Het verslag wordt vastgesteld.*

### 4. Vaststellen concept verslag via Skype bijpraten 16 april 2020

#### Besluit:

- *Het verslag wordt vastgesteld.*
- ██████████ wordt bedankt voor haar werk.

### 5. Ter Besluitvorming:

#### 5a. Concept Plan van aanpak:

In een voortraject is het concept PvA al doorgenomen en de opmerkingen zijn hierin weer verwerkt. *Gedeputeerde Fokkinga* vraagt de leden hoe wij in dit overleg het PvA gaan behandelen. Doen wij dit per pagina? Het zij er wel 52! ██████████ geeft ██████████ de complimenten voor het PvA. Het is een goed stuk en goed leesbaar. Als antwoord op de vraag van de Gedeputeerde antwoordt ██████████ dat het misschien efficiënter om het PvA te behandelen aan de hand van de oplegnotitie. De heer *Boerema* sluit zich hierbij aan. *Gedeputeerde Fokkinga* vraagt ██████████ om even een inleiding te geven. ██████████ gaat als eerste in op 3 belangrijke constatering in het PvA.

1. Er is een achterstand in tijd van de werkgroepen. De werkgroepen zijn bijna allemaal aan de slag m.u.v. de werkgroep Recreatie Toerisme en RO, de werkgroep Sluis en werkgroep EBO. Deze werkgroepen moeten nog een inhaalslag maken. Dit werkt door in de planning. In de Intentie Overeenkomst staat dat eind van het jaar 2020 de SOK ondertekent zal worden, maar gezien de werkzaamheden die nog uitgevoerd moeten worden is dat onhaalbaar.
2. Het Provinciale voorbereidingskrediet is volstrekt ontoereikend. Het voorstel in het PvA is om een gezamenlijk voorbereidingskrediet te creëren, waaruit alle onderzoeken en uren gedekt worden. Voorstel in het PvA is dat voor 2020 de Vogelbescherming een bijdrage doet in dat gezamenlijke krediet. De project pot wordt nu gevoed door de Vogelbescherming. Om gelden voor de project pot te regelen gaat dat makkelijker via de Vogelbescherming dan via de Provincie. De Provincie heeft veel langere lijnen. Nu sturen op beheersing van de project pot.
3. Er komen een aantal grotere onderzoeken. Eén daarvan staat op de agenda. In de uit te voeren onderzoeken gaan we strakker de samenwerking zoeken.

Voor wat de rest van de werkgroepen betreft: Kabels en Leidingen is een extra werkgroep, evenals Grip-Op-Grond. Om te zorgen dat de werkgroepen alle dezelfde kant op gaan, is er voor het komende half jaar een 2-wekelijks afstemmingsoverleg tussen de trekkers van de werkgroepen. Einde Q3 is er een tussenmijlpaal, dan moet een aantal werkgroepen hun voorlopige programma van eisen gereed hebben. Daarna kan op basis daarvan een voorontwerp worden gemaakt (Q4 2020/Q1 2021). Op basis van de VO kan de kostenraming worden geactualiseerd. In PvA staan de vele beslispunten. Deze zijn opgenomen in de oplegnotitie. Het besluit van de stuurgroep kan daarbij worden gezien als advies naar het eigen bestuur.

*Gedeputeerde Fokkinga* vraagt de aanwezigen of er nog vragen zijn n.a.v. het PvA. De heer *Boerema* wil een paar opmerkingen maken. Wij richten ons op fase 2. Toch wordt er ook ingegaan op fase 3. Dit komt niet alleen terug in het PvA maar ook bij de subsidie voor de stichting. De gemeente heeft daar grote moeite mee en stelt dat de afbakening scherp moet blijven. Voorts vormt de EBO een groot afbreukrisico. De gemeente heeft altijd al aangegeven dat hier voor de gemeente geen mogelijkheden liggen en dat wordt nu nogmaals aangegeven. *Boerema* is benieuwd wat onder beheercoöperatie moet worden verstaan en wat die kan betekenen bij EBO.

De heer *Boerema* wil graag dat op pag. 9 bij werkpakket 1, onder punt 2, het woord "onderhoud", wordt toegevoegd.

*Gedeputeerde Fokkinga* merkt op dat de heer *Boerema* eigenlijk graag een projectafbakening wil en vraagt [REDACTED] of [REDACTED] hier opmerkingen over heeft. [REDACTED] antwoordt dat fase 3 (EBO) in het voortraject wel is benoemd maar met de financiële consequenties daarvan nooit rekening is gehouden. In deze fase gaan we dat wel doen. Dit kan echter pas nadat er een ontwerp ligt. En wat betreft fase 3: het project richt zich heel nadrukkelijk op fase 2, maar soms is een doorkijk naar fase 3 onontkoombaar. [REDACTED] gaat in op de beheercoöperatie is. [REDACTED] geeft aan dat die een rol kan spelen bij het beheer van de groene gebieden. Er wordt verkend wat de voors en tegens zijn en wie beheerder zou kunnen zijn. Het tijdspad hiervoor is dat in het najaar de contouren helder moeten zijn. [REDACTED] gaat hier een notitie voor maken.

[REDACTED] deelt mee dat hij de zorgen voor EBO deelt met de heer *Boerema*. [REDACTED] merkt ook op dat gebiedscoöperatie misschien juist met IFG subsidies voor burgerinitiatieven kunnen opgooien dit i.v.m. gedeeld eigenaarschap. Wij moeten met elkaar proberen de kosten te dragen en niet alles bij de gemeente NF neerle en ze t [REDACTED]. Gedurende het proces moeten we hier meer grip op krijgen. [REDACTED] deelt mee dat er al een 1<sup>e</sup> verkenning met IFG is geweest. Juist bij het begin al en is dus deels al een PvE. Grote plus is de biodiversiteit in te richten. Dit is op voorhand niet geregeld maar lijkt wel hoopvol. [REDACTED] deelt ook de mening dat niet alles bij de gemeente NF neergelegd kan worden.

[REDACTED] spreekt [REDACTED] waardering uit voor alles wat al aan de orde is. [REDACTED] is het eens met de heer *Boerema* voor wat betreft het afbreukrisico t.a.v. EBO. Ook het WS wil op dit punt geen enkele verwachting wekken. Ook [REDACTED] ziet doorkijkjes met fase 3, maar begrijpt dat een verbinding soms nodig is. *Gedeputeerde Fokkinga* deelt mee dat in de subsidie ook vaak fase 3 wordt genoemd maar daar komen we straks op terug. [REDACTED] vult aan dat vooral de werkgroep grond zich ook sterk richtte op fase 3, bij andere werkgroepen is dat eigenlijk niet aan de orde. In de uitgangspuntennotitie voor het GSP die op de agenda staat, wordt het voorstel gedaan sterk te focussen op fase 2 maar fase 3 niet uit het oog te verliezen, mede ook om het draagvlak onder de agrariërs te behouden. [REDACTED] merkt op dat in PvA soms wordt verwezen naar fase 3, ook om kapitaalvernietiging te voorkomen. Onderbouwen waarom je iets doet in fase 2 dat te maken heeft met fase 3. Het gaat ook om de samenwerking.

Bijvoorbeeld hoe om te gaan met slib om ook die beheerskosten te realiseren. Ook bereikbaarheid Ameland. Daar moet je nu wel bij aanwezig zijn. Het is niet precies te zeggen bij overleggen "wij komen niet" want het heeft te maken met fase 1 of 2 of 3. Dat is lastig, ook omdat het onderscheid soms lastig te maken is.

De heer *Boerema* noemt ook bij dit punt de subsidie aan de stichting HaZ een discussiepunt. Want in de subsidie worden ook bijdragen gedaan voor promotie en marketing. De promotie en marketing is voor de hele Friese Waddenkust en moet breder opgepakt worden dan alleen de dorpen rondom Holwerd aan Zee. [REDACTED] is het hier mee eens en vraagt zich ook af wat de rol van de Stuurgroep is binnen deze promotie en marketing. [REDACTED] pleit voor een bundeling van activiteiten, met een zuivere rolverdeling, waarbij dit loopt via de Stuurgroep, zonder allerlei 1-2tjes tussen partijen.

[REDACTED] merkt op dat er in de communicatie een onderscheid is gemaakt in de projectcommunicatie (alleen fase 2) en een brede gebiedscommunicatie en marketing, waarbij wordt nagedacht over hoe Holwerd aan Zee wordt gepositioneerd in het totaal. Holwerd aan Zee is enerzijds onderdeel van de op het Waddengebied gerichte communicatie (zoals visit wadden) maar tegelijkertijd ook een sterk merk, dat behouden zou moeten worden.

[REDACTED] merkt op Holwerd aan Zee als burgerinitiatief is begonnen om de krimp in de regio het hoofd te bieden. Ook in dat verband is Holwerd aan Zee niet alleen Holwerd maar dus breder. [REDACTED] geeft aan dat het aan de Stuurgroep is hier op te sturen.

#### **Besluit:**

- *Pag. 9 bij werkpakket 1, onder punt 2, het woord "onderhoud", toevoegen.*
- [REDACTED] *maakt een notitie: beheer/gebiedscoöperatie met voorverkenning gedeeld eigenaarschap IFG. Deze notitie agenderen voor volgend Stuurgroep overleg.*

#### **5b. Oplegnotitie:**

Gedeputeerde *Fokkinga* geeft aan dat het PvA en oplegnotitie, waarin expliciet de beslispunten zijn opgenomen, niet door GS vastgesteld hoeven worden. Wel informeert hij GS hierover. Gedeputeerde vraagt aan de deelnemers hoe de procedure bij de andere partijen loopt. De heer *Boerema* deelt mee dat het college van B&W er veel waarde aan hecht om geïnformeerd te worden. Het PvA met oplegnotitie wordt op 7 juli behandeld en dan wordt er een besluit over genomen. [REDACTED] deelt mee dat PVA en oplegnotitie 30 juni ter info aan het DB wordt voorgelegd.

A. Bundelen van financiële stromen met beheer door PF.  
Alle aanwezigen vinden dat een goed voorstel.

#### **Besluit**

- conform voorstel.

B. De Stichting HaZ een subsidie verlenen van € 240.850,=.

De heer *Boerema* vraagt zich af hoe zijn opmerkingen over de Subsidie van de Stichting die hij eerder in dit overleg heeft benoemd worden meegenomen. Gedeputeerde *Fokkinga* zegt dat de opmerkingen in de notulen komen te staan. Gedeputeerde *Fokkinga* deelt mee dat de subsidie van de Stichting deze keer wel een andere routing moest doorlopen. De vorige bijdrage was een incidentele bijdrage. Vanwege het kasritme en de Berap moet PS hier nu ook wat van vinden. Uitbetaling is nu pas in november.

C. De brief kan zo niet uit in verband met de routing van de Provincie. In de basis blijft de brief hetzelfde.

Met de kanttekeningen die al eerder zijn gemaakt m.b.t. fase 3 en de gebiedsmarkering door [REDACTED] en *Boerema*, wordt ingestemd met het voorstel.

#### **Besluit**

- conform voorstel

C. Bijdrage Vogelbescherming van € 637.400, - t.b.v. voorbereidingskrediet 2020.

[REDACTED] vraagt of het ook mogelijk is dat de Vogelbescherming de provincie een factuur stuurt i.v.m. het bedrag voor het voorbereidingskrediet 2020. Tevens vraagt [REDACTED] zich af of er wel genoeg geld in de pot zit voor de voorbereidingen van 2021 en is [REDACTED] geïnteresseerd in de dekking 2020-2021. [REDACTED] licht toe dat in de 1<sup>e</sup> versie van het PvA de doorkijk naar 2021 er wel inzat en het bedrag kwam toen hoger uit.

In het Kernteam is er besloten ons eerste te richten op 2020 en in 2020 te kijken naar 2021. Dan weten we beter waar we staan.

**Besluit**

- conform voorstel

D. Aanvullende financiering voor 2021 (voor een nader te bepalen deel) uit Regiodealmiddelen. Voorstel in het PvA is dat voor de kosten in 2021 niet alleen de Vogelbescherming bijdraagt maar ook de Provincie (vanuit de Regiodeal-gelden). Daarvoor is wel een besluit van PS nodig. Gedeputeerde *Fokkinga* geeft aan dat dit wel op tafel moet komen.

**Besluit**

- conform voorstel

E. Omgevingsberaad Wadden vragen als klankbordgroep

De heer *Boerema* vraagt zich af of het Omgevingsberaad Wadden niet te veraf staat van Holwerd aan Zee en vraagt zich af of we het niet dichterbij huis moeten zoeken.

█ deelt mee dat █ zelf in het Omgevingsberaad Wadden zit en licht toe dat het OW onderdeel is van de governance van het hele Waddengebied cq. Waddenzee. OW is sterk adviserend richting het hele Waddengebied incl. Duitsland en Denemarken. Er komen veel innovatieve vormen voorbij. Denk aan slib, dijkversterking en kleirijperij. Misschien is het een optie om 1x per jaar een kort rapport naar het Omgevingsberaad te sturen dat geen formele status heeft. Hier kunnen wij ons voordeel mee doen. Rapportje van een pagina of 3. Het Omgevingsberaad neemt dit dan ter kennisgeving aan. Zo is iedereen wel op de hoogte van het project.

Gedeputeerde *Fokkinga* merkt op dat het strategisch wel goed zou zijn om dit te gaan doen. Omdat het OW zo breed is kun je er later profijt van hebben.

De heer *Boerema* deelt het enthousiasme maar vraagt zich wel af of het meerwaarde heeft en of het wel voldoende aandacht heeft. Na enige discussie is de conclusie dat het een goed idee is om het OW als klankbord te vragen.

**Besluit**

- conform voorstel

F. Slibonderzoek in samenspraak met Rijkswaterstaat/Min I&S.

De heer *Boerema* vindt het betrekken van RWS heel belangrijk. █ vindt de offerte-uitvraag die er nu ligt mooi en kan zich er helemaal in vinden, ook in de wens dit samen met RWS te doen. Het te onderzoeken gebied wordt immers ook beheerd door RWS.

Gedeputeerde *Fokkinga* vraagt zich af hoe wij omgaan met de 1 oktober voorwaarde. █

█ neemt aan dat er al contacten zijn. RWS zal toch ook behoefte hebben om hier aan mee te doen. █ licht toe dat RWS er absoluut ook belang bij heeft. De procedures duren daar veel langer. RWS hebben ook al opdrachten uitstaan in verband met Bereikbaarheid Ameland. Er is al onderling overleg geweest. Terugkoppeling moet nog plaats vinden. Het aanhaken van RWS zal, gezien de structuur van de procedures bij RWS, zonder twijfel leiden tot vertraging. █ spreekt de wens uit dat er voor de zomervakantie nog een overleg plaats vind met de nieuwe directeur van RWS, █. Om de inzet van RWS aan te sturen moeten we allemaal ook de bestuurlijke contacten in zetten. █ vindt dit een uitstekend voorstel en hoopt dat de eerste bijeenkomst met deskundigen eind augustus 2020 kan plaatsvinden. Het zou █ helpen om op DG niveau op een A4tje neer te zetten hoe dingen in elkaar grijpen. Wij moeten met elkaar zien hier een begaanbare weg in te vinden anders wordt de tijd te krap. Nu op anticiperen. De heer *Boerema* concludeert dat het slibonderzoek niet zonder RWS kan.

█ vindt dat we RWS de suggestie moeten voorleggen om gezamenlijk te betalen.

**Besluit:**

- *Er wordt ingestemd met de opgestelde offerte-uitvraag.*
- *Uitvoering van het onderzoek in samenwerking met RWS is noodzakelijk. Als op 1 oktober daar nog geen duidelijkheid over is, wordt alsdan bekeken hoe verder.*
- █ zet op een A4 uiteen hoe de zaken voor het slibonderzoek in elkaar doorgrijpen.
- *Alle partijen zullen ook op bestuurlijk niveau het belang van samenwerking benadrukken.*

#### G. Ondertekening SOK naar Q4 2021.

■■■■■ maakt zich zorgen over de voortgang van de werkgroepen. Is Q3 2020 niet te snel? Hebben de bemensing van de werkgroepen wel de juiste kwaliteiten en mandaat? De heer *Boerema* geeft aan dat de ambtenaar vanuit de gemeente NF voor Recreatie en Toerisme onderweg is. Voor EBO heeft de gemeente nog niemand aangeleverd. ■■■■■ geeft aan dat de planning inderdaad krap is, maar dat ook nodig is om eind 2021 tot ondertekening te kunnen overgaan. Er moet nog veel gebeuren. De Provincie nu de trekker is voor EBO. Deze werkgroep loopt inmiddels ook. Voor werkgroep slib en sluis is voor wat het onderdeel sluis betreft er bij de Provincie geen trekker. Dit is nu uitgezet naar een ingenieursbureau. De werkgroep Recreatie en Toerisme hebben in korte tijd nog veel werk te verzetten. Misschien kan uit andere partijen hulp worden aangeboden, maar externe ondersteuning is mogelijk. De Stichting heeft zijn hulp al aangeboden. De werkgroep Natuur loopt heel erg goed. ■■■■■ deelt nog mee dat er 2 nieuwe werkgroepen zijn t.w. Grip op Grond en Kabels en Leidingen. Voor de werkgroep Landbouw en Verzilting heeft de Stichting nu de verantwoordelijkheid voor zich genomen. De 1<sup>e</sup> afspraak staat en er is goed contact met ■■■■■ van de gem. NF.

■■■■■ voelt mee dat het nodig is om de planning op te schuiven.

■■■■■ geeft aan dat de Stuurgroep er alles aan moet doen om de ondertekening van de SOK eind 2021 te halen. Zijn voorstel is om te sturen via een mijlpalenplanning om zo de ondertekening van de SOK te halen. Gedeputeerde *Fokkinga* is van mening dat de ondertekenaars van de Intentie Overeenkomst er waarde aan hechten om de planning te halen zoals genoemd in de IO. De zaak scherp houden.

#### **Besluit:**

- *Conform voorstel, met daarbij aandacht voor het sturen op de mijlpalen.*

#### 5d. Concept antwoordbrief LTO in Stuurgroep:

Gedeputeerde *Fokkinga* vraagt de stuurgroep leden wat zij van de brief vinden. ■■■■■ heeft de Koehool-Lauwersmeer vertegenwoordigers gevraagd. Daar is ■■■■■ de LTO vertegenwoordiger. Hier gaat het dezelfde kant op. De heer *Boerema* vindt het een prima brief. Het verzoek is destijds ook via de gemeente Noardeast-Fryslân binnengekomen. De passage "ons bereiken" vindt de heer *Boerema* meer een aanname. Bestuurlijk kan dit beter neergezet worden.

■■■■■ is van mening dat in de brief onomwonden neergezet moet worden dat LTO volledig achter de intentie overeenkomst staat. Dat ze dit doen om ook de bereidheid te tonen. Ook op actief gebied bereid zijn de werkgroepen te steunen. Spreken ze in bestuurlijke inhoud op persoonlijke titel of namens LTO. Hoe is die vertegenwoordiging?

Gedeputeerde *Fokkinga* merkt op dat de Stuurgroep werkt van uit de principes van de door alle partijen ondertekende Intentie Overeenkomst. Gedeputeerde *Fokkinga* vraagt of de leden de aangepaste brief nog willen zien. ■■■■■ heeft de tekstwijzigingen genoteerd en deze worden in de brief opgenomen. De brief kan daarna verzonden worden.

#### **Besluit:**

- *Alle leden stemmen in met de brief aan LTO, met inachtneming van de opmerkingen en aanvullingen zoals die zijn.*

#### 5 e. Adviesnota m.b.t. uitgangspunten Grondstrategieplan:

■■■■■ deelt mee dat de werkgroep grond (m2) al begonnen was vóór de intentieovereenkomst. Toen is aan het gebied gemeld dat er wel een breed grondproces zou worden opgezet. In deze notitie wordt nu voorgesteld het aankoopproces te focussen op fase 2. En tegelijkertijd, ook met het oog op het draagvlak, een verkenning te doen naar de kansen en mogelijkheden van een breder proces. Ook de onteigening is van belang, willen we t.z.t wel of niet van dit instrument gebruik kunnen maken. Zo zijn er een viertal belangrijke punten waarvan nu een standpunt van de stuurgroep wordt gevraagd.

■■■■■ vindt het een helder verhaal. Er is nu een onderscheid van smal en breed. Dit moeten wij als Stuurgroep beide in vizier hebben.

■■■■■ is van mening dat er een gebiedsproces moet worden gestart ook vanuit KLM, Regiodeal (Versnellingsagenda) en oeververbinding Ameland. Tempo dijkversterking Holwerd aan Zee meer op elkaar afstemmen. Holwerd aan Zee verdrag Dijkversterking. Onder regie

van de Provincie een gebiedsregisseur aanstellen die alle belangen bij elkaar brengt en de vaart te behouden en te krijgen.

Gedeputeerde *Fokkinga* is van mening dat wij ook moeten voorkomen dat vanuit KLM wij een ontwerp krijgen zonder gat in de dijk. De conclusie van [REDACTED] is dat we zo'n smal gebiedsproces inzetten en dit sturen. Als zich voor de SOK een kansrijke grondaanbieding voordoet dat we daar dan snel een besluit over kunnen nemen.

[REDACTED] deelt – los van de notitie - mee dat er onderhandelingen gaande zijn met [REDACTED] 1. [REDACTED] biedt 14 ha. extra grond aan. Deze kunnen we eventueel gebruiken voor ruilgronden, waarmee dit een strategische aankoop kan zijn. Als dit concreet wordt, zal hier vanuit de werkgroep grond een advies over komen.

(Gedeputeerde *Fokkinga* deelt mee dat [REDACTED] het Stuurgroep overleg heeft verlaten)

[REDACTED] deelt nog mee dat voor het thema grond er geen aparte nieuwsbrief komt. Na de vakantie komt een nieuwsbrief over het gehele project. Voor de grondeigenaren is in juli een fysieke voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd. Gedeputeerde *Fokkinga* merkt op dat de Nieuwsbrief ook gebruikt kan worden voor de Staten.

**Besluit:**

- *Er wordt ingestemd met de notitie*
- *Korte notitie maken over hoe om te gaan met grondaankoop vóór de ondertekening van de SOK.*

**6. Stuk(en) ter informatie:**

6a. BTW uitvraag. Alle leden gaan akkoord met de uitvraag.

**7. Rondvraag en sluiting:**

Gedeputeerde *Fokkinga* deelt de mening om in september een bijpraatsessie te houden over de StaVaZa van de werkgroepen. Misschien is er dan ook al zicht op de financiën.

[REDACTED] pleit ervoor om een bijpraatsessie in te plannen in september en een doorkijk naar de rest van het jaar. Deze overleggen moeten dan plaats vinden op kritieke momenten. [REDACTED] ziet graag dat de Stuurgroepen vooruit worden gepland.